

NU BYGGS NÄTVERK FÖR LEADER+

Det blev Hushållningssällskapens Förbund som vann andsgivningen och som därmed får bygga upp och driva det Svenska nätverket för Leader+.

Nätverket ska vara verksamt till och med 2008, och har en budget på 1 620 000 euro (cirka 13,8 miljoner SEK). Det ska samla in och sprida information om landsbygdsutveckling. Syftet är att göra erfarenheterna i EU:s gemenskapsinitiativ Leader+ kända för alla som arbetar med och intresserar sig för landsbygdsutveckling.

MÅNGA MED

Hushållningssällskapens Förbund kommer att bygga upp Svenska nätverket för Leader+ i samarbete med en mängd andra organisationer: Carrefournätverket, Föreningen Kooperativ Utveckling i Sverige, Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva, Företagarnas Riksorganisation, Kommunförbundet/Landstingsförbundet TRU, Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, Lantbrukarnas Riksförbund, Institutet för Utvärderingsforskning, Mitthögskolan och SLU Kontakt/Landsbygd.

Projektledare blir Hans-Olof Stålgren, med bakgrund från bland annat Carrefour Västernorrland. Inom projektet kommer även Nils Lagerroth att arbeta. Han var projektledare i det tidigare nätverket som byggdes upp för LEADER II.

Främmande fåglar i utbildningsvärlden NU KARTLÄGGS LÄRCENTRA

Glesbygdsverket har fått regeringens uppdrag att kartlägga alla lokala lärcentra i landet och vilken verksamhet som bedrivs där. Arbetet med kartläggningen är i full gång, och under februari kommer en enkät att gå ut till alla kommuner.

– Det är roligt att kommunernas arbete med sina lärcentra uppmärksammas, säger Marlen Ljusberg som ansvarar för Glesbygdsverkets kartläggning. Många kommuner har gjort stora ansträngningar för att invånarna ska få möjlighet att studera, och nu lyfts det arbetet fram.

20 MILJONER

Biträdande näringsminister Ulrica Messing säger i en kommentar till uppdraget att regeringen förväntar sig att få en helhetsbild av hur verksamheten vid lärcentra ser ut runt om i landet, vilka utvecklingstendenser som kan skönjas och vad regeringen främst behöver göra för att stödja en positiv utveckling i alla delar av landet.

– Det här blir ett av Glesbygdsverkets största

och viktigaste uppdrag under året, säger Ulrica Messing.

I höstas föreslog regeringen i den regionalpolitiska propositionen att 20 miljoner ska anslås under 2003 för att bygga upp lokala lärcentra. Den kartläggning som nu görs ska bland annat lämna förslag till kriterier för hur de pengarna ska fördelas.

WEBBENKÄT

Under februari kommer en enkät att gå ut till alla kommuner via Internet med frågor om deras eventuella lärcentra. Det är en, för Glesbygdsverket, ny metod att genomföra en så omfattande enkät.

– Vi vet att verksamheten vid lärcentrum ser väldigt olika ut i olika delar av landet, och så ska det ju också vara, säger Marlen Ljusberg. En del av styrkan hos lärcentrum är just att de är uppbyggda efter de lokala behoven av utbildning.

Kartläggningen ska vara klar senast 1 november.

Ett samtal om landsbygdsutveckling i Västra Götaland

Läs mer på sidan 3

Vid en temadag i Västra Götalandsregionen fick regionrådet Kent Johansson och Glesbygdsverkets generaldirektör Pia Enochsson (i soffan) information om tre lyckade exempel på landsbygdsutveckling. Elsie Hellström (t.v.) berättade om glesbygdsanpassad kollektivtrafik, Kristina von Schenck Johansson om ett kooperativt tjänsteföretag och Rune Skogsberg om projektet LINS – Landsbygdsutveckling i Norra Skaraborg.

BÄTTRE ANALYS OM ENSKILD VÄG

Om allmänna vägar ska göras om till enskilda eller tvärt om krävs en noggrannare analys av konsekvenserna.

Det skriver Glesbygdsverket i sitt remissvar på den så kallade BREV-utredningen (Bidrag och regler för enskilda vägar).

– Vi har inget emot att det görs en översyn av gränsdragningen mellan enskilda och allmänna vägar respektive färjor, som utredningen föreslår, säger Glesbygdsverkets generaldirektör Pia Enochsson. Det nuvarande regelverket stämmer inte med de transportpolitiska målen som riksdagen har lagt fast. Men det krävs en noggrannare analys av hur enskilda väghållare berörs av förslagen.

MER PENGAR

I den infrastruktursatsning för åren 2002-2015 som riksdagen beslutade om finns ambitionen att ta igen eftersatt underhåll och satsa särskilda resurser för tjälsäkring, bärighet och rekonstruktion av allmänna vägar. Glesbygdsverket anser att samma behov finns inom det enskilda vägnätet.

Anslagen för statsbidrag till drift och underhåll av enskilda vägar har försämrats flera gånger under 1990-talet.

– Vi har fått många signaler om att enskilda fastighetsägare har fått finansiera en allt större del av drift och underhåll även av det statsbidragsberättigade vägnätet, säger Pia Enochsson.

FÄRJOR OCH ISVÄGAR

Glesbygdsverket välkomnar utredningens förslag om att ett antal färjelinjer ska omvandlas från enskilda till allmänna.

– Men vi anser inte att Vägverket ska få ta ut avgifter på färjor som övergår från enskild till allmän drift, säger Pia Enochsson. Principiellt anser vi att det ska vara gratis att använda allmänna färjor, precis som allmänna vägar.

Glesbygdsverket anser också att Vägverket ska få ansvar för och pengar till att garantera säkerheten på isvägar som går där det sommartid finns allmän färja eller statsbidragsberättigad enskild färja.

FLEXIBELT ARBETE OCH HUSLÅN ÄMNET FÖR ÅRETS VERKSAMHET

I juni presenteras Glesbygdsverkets Årsbok 2002 som innehåller en bred beskrivning av utvecklingen i landets gles- och landsbygder inklusive skärgårdarna. Liksom tidigare år innehåller årsboken en uppdaterad tabellbilaga som kan användas som kunskapsbank och referensmaterial i olika sammanhang. Årets årsbok får dessutom en speciell temadel om flexibelt arbetsliv där arbetsmarknadsregioner med stora inslag av gles- och landsbygd kommer att belysas.

SERVICEDATABASEN

Av årets verksamhetsplan framgår vidare att Glesbygdsverkets och Konsumentverkets servicedatabasprojekt för kommersiell service ska fullföljas under året. Samtidigt lägger nu Glesbygdsverket in data över utvecklingen av offentlig service. Tanken är att uppgifter om både kommersiell och offentlig service ska göras tillgängliga på samma webbplats.

HUR GÖR FINLAND?

Under året ska också en kartläggning göras över hur Finland organiserar frågor rörande landsbygdsutveckling inom statsförvaltningen. Kartläggningen ska göras för att se om det finns erfarenheter att hämta kring hur en samlad landsbygdspolitik kan organiseras.

Den studie om bristande infrastruktur i samiska områden som påbörjades under 2001 ska färdigställas under året. Studien gäller framför allt brister i tillgänglighet vad gäller tele/mobil, post och offentlig service under tiden i sommarvistet.

Medverkan med utställningsmonter på Landsbygdsriksdagen i Piteå planeras.

När det gäller plan- och byggfrågor planeras bl a en beskrivning av problemen med finansiering av bostäder på landsbygden.

FOTO: TORE HAGSTROM/NORRLANDIA

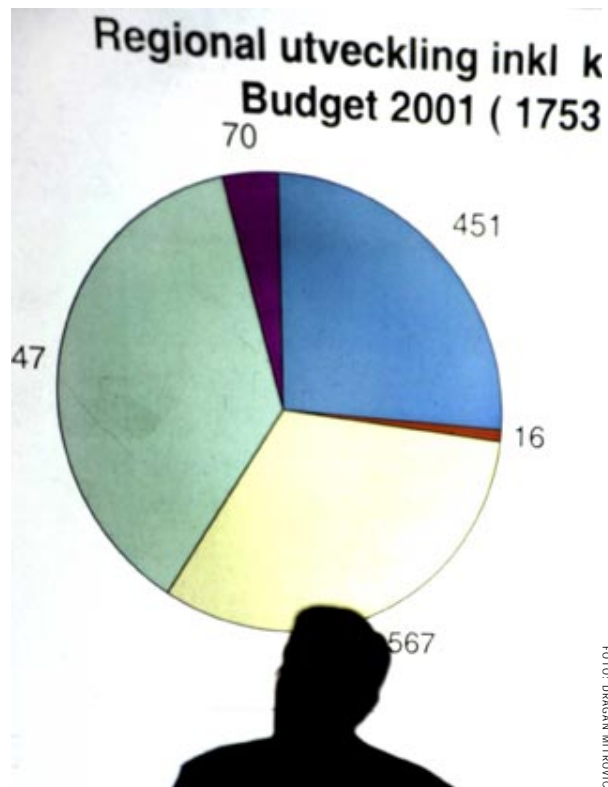
Det kan ofta vara svårt att få kreditgarantier och tillfredsställande bostadslån i gles- och landsbygd. Glesbygdsverket tänker beskriva de problemen under året.

I strukturfondsarbetet handlar det under året bl a om förvaltning av Leader+ och fortsatt stöd till LAG-grupperna med bl a kompetensutveckling.

Det nationella handlingsprogrammet för skärgården från 1997 kommer att revideras under våren 2002.

Nationellt Skärgårdsforum i Glesbygdsverkets regi arrangeras i Luleå skärgård 30-31 maj.

Detta är några axplock ur årets verksamhet. Glesbygdsverkets verksamhetsplan för 2002 finns i sin helhet på webbplatsen www.glesbygdsverket.se

Under temadagen i Vänersborg presenterades bland annat arbetet med landsbygdsutveckling inom regionen.

FOTO: DRAGAN MITROVIC

LYFT FRAM LANDSBYGDEN I TILLVÄXTPROGRAMMEN

– Landsbygdsfrågorna kommer att bli mer synliga i det kommande arbetet med regionala tillväxtprogram.

Det är ett av resultaten av den temadag om landsbygdsutveckling som hölls i Vänersborg i januari, menar Glesbygdsverkets utredare Maria Gustafsson. Temadagen arrangerades av Västra Götalandsregionen och Glesbygdsverket i samarbete. Vid konferensen deltog över 80 personer från bland annat kommuner, hushållningssällskap, naturbruksgymnasier, Leader+ och länsbyggerier.

LANDSBYGDSSTRATEGI

– Förutsättningarna för en positiv utveckling av landsbygden i Västra Götaland är goda, men det kan behövas en särskild strategi för att lyfta fram landsbygdens speciella problem och utvecklingsmöjligheter, sa regionrådet Kent Johansson i sitt inledningsanförande.

Pia Enochsson har under sin tid som generaldirektör för Glesbygdsverket hittills besökt 18 av de 49 kommunerna i Västra Götaland, samt regionen, länsstyrelsen och universitetet.

– Jag har mött ett starkt engagemang för utveckling av regionens landsbygdsområden. Det är viktigt att fånga upp det engagemanget, säger Pia Enochsson. Ett sätt att göra det kan vara att arrangera just sådana här temadagar där det nationella, det regionala och det lokala perspektivet möts och vi lär av varandra. Det är något som jag gärna tar med mig till fler platser i landet.

TILLVÄXTPROGRAM

Nu utformas fortsättningen av de regionala tillväxtavtalen, de så kallade tillväxtprogrammen.

– I det arbetet är det viktigt att landsbygdsperspektivet kommer med, och en förutsättning för det är att man får igång en aktiv dialog mellan de tjänstemän och politiker som utformar programmen och aktörerna på landsbygden, säger Maria Gustafsson. Här kan vi från Glesbygdsverket bidra med fakta om hur utvecklingen ser ut i landet som helhet samt att Leaders princip om partnerskap och underifrånperspektiv kan vara ett sätt att arbeta.

GLESBYGDSVERKETS ARBETE GAV GLÄDJANDE RESULTAT

Under 2001 har en rad resultat av verkets analys- och utredningsarbete kunnat noteras. I flera av de propositioner som lagts av regeringen under hösten återfinns insatser som Glesbygdsverket bidragit till eller föreslagit.

Det framgår av verkets årsredovisning. Som exempel nämns i årsredovisningen propositionen ”En politik för tillväxt och livskraft i hela landet” där insatser om utveckling av serviceförsörjning grundas på underlag från verket. Där finns också förslag till lokala program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete som bygger på erfarenheter från Leader II.

LÄRCENTRA

En satsning 2003 på 20 miljoner för utveckling av lärcentra är helt i överensstämmelse med slutsatserna i Glesbygdsverkets rapport ”Tillgänglighet till högre utbildning i gles- och landsbygd”.

Dessutom kommer servicedatabasen att inrättas som ett permanent verktyg för att följa serviceutvecklingen, vilket stämmer helt med verkets önskemål.

I propositionen om regional samverkan och statlig länsförvaltning föreslår regeringen en modell för ökat regionalt ansvar för nationell politik som ligger mycket nära den modell Glesbygdsverket förordat i rapporten ”Regionala självstyrelseorgan och landsbygdens behov”.

I höstens infrastrukturproposition finns också delar som väl stämmer överens med förslag och synpunkter som framförts från verket. Det gäller t ex problemen med de mindre vägarnas nedslitning, resurser till att öka bärigheten samt kartläggningen av flygets avreglering.

I högskole- och vuxenutbildningspropositionerna finns kraftfulla satsningar på infrastruktur för vuxenutbildning samt inrättande av ett nätuniversitet, vilket Glesbygdsverket fört fram i rapporten om högre utbildning i gles- och landsbygd.

B

PIA ENOCHSSON
generaldirektör

FOTO: LENNART JONASSON

Ett val för landsbygden?

Jag minns tydligt avsaknaden av landsbygdsfrågorna i den senaste valrörelsen. Jag var alldeles ny som generaldirektör på Glesbygdsverket och förväntade mig – naivt kanske – en spännande debatt om de mycket olika utvecklingsförutsättningar som råder i landets olika delar.

Under valnatten kunde jag konstatera att dessa frågor inte lyftes en enda gång av något enda parti i den centrala debatten! Inte ens centern som annars brukar vara pålitliga i detta sammanhang tog upp dessa frågor i den så viktiga och avslutande valdebatten i TV. Det bidrog säkert till det nära två procent lägre valdeltagande i gles- och landsbygdskommuner som Glesbygdsverket påvisade strax efter valet 1998.

INTRESSANT VÄLJARGRUPP

Än idag förstår jag inte varför inget parti bättre förstår betydelsen av att föra upp frågor som är så viktiga i vardagslivet för de dryga två miljoner människor som bor och verkar på landsbygden och i orter med färre än 3 000 invånare. En så stor andel av befolkningen, 25 %, borde vara lika intressant som väljargrupp som de betydligt färre som bor i våra tre största städer.

Utöver det låga valdeltagandet i det senaste valet och den stora väljargrupp som bor i landsbygd ser jag ytterligare ett viktigt skäl att ge landsbygdsfrågor

större utrymme i valdebatten. I den av riksdagen nyligen beslutade propositionen "En politik för tillväxt och livskraft i hela landet" slås fast att "den nationella tillväxten utgörs av summan av den tillväxt som skapas lokalt och regionalt i alla delar av landet". Med detta som god ledstjärna i politiken – för det är det – så är det märkligt tyst i det offentliga samtalet om hur olika villkoren för att kunna bidra till vår gemensamma tillväxt ändå är.

Skillnaderna finns bland annat mellan var staten ska ta ansvar och var marknaden ska ta över, men inte heller det debatteras.

FÖRETRÄDARE SAKNAS

Dessa tre skäl tycker jag borde väga mycket tungt i prioriteringar av dagordning för frågor att lyfta i valdebatten. Min bild av stämningarna i svensk landsbygd är att det finns ett tomrum, en besvikelse och en längtan efter en tydlig företrädare för landsbygdens frågor i politiken och i intresseorganisationer.

De tydliga företrädarna finns inte idag och den rollen kan aldrig någon statlig myndighet ta på sig. Jag är dessutom rätt övertygad om att ett tydligt och positivt politiskt budskap om landsbygd, glesbygd och skärgårdarnas framtid lockar även de som *för närvarande* är bosatta i Stockholm och andra större städer.

POSTEN UTREDER FÖRÄNDRING AV LANTBREVBÄRING

Posten har tills vidare stoppat den förändring av lantbrevbäringen som väckt så mycket kritik hos många som bor i gles- och landsbygder.

Det som upprörde var Postens striktare tillämpning av regeln om att inte göra så kallade avstickare från lantbrevbärlinjerna om det finns färre än två hushåll per kilometer. Många hushåll fick uppmaningen att antingen flytta sina postlådor, vilket kunde innebära en lång sträcka för att hämta posten, eller att betala för att få posten hem.

Protesterna blev många och Posten har därför beslutat att se över sina rutiner för lantbrevbäringen och tills de nya rutinerna är klara ska ingen ytterligare förändring göras. "Det har funnits oklarheter kring gamlas, handikappades och sjukas rätt till kostnadsfri utsträckt lantbrevbärservice", skriver Posten i ett pressmeddelande.

– Det är glädjande att Posten är lyhörd för den allvarliga kritiken. Den dagliga postservicen är av stor vikt för alla som bor i glesbygden, säger Glesbygdsverkets generaldirektör Pia Enochsson.

ÅRLIG UPPFÖLJNING AV LEADER+

Övervakningskommittén för Leader+ sammanträder den 20 februari i Järvsö.

Vid det här mötet ska man bland annat diskutera mallen för en uppföljningsrapport av det Nationella programmet för Leader+. Rapporten ska fokusera på särdragen hos Leader+. LAG-grupperna ska besvara frågorna i mallen, som därefter sammanställs av Glesbygdsverket.

Denna rapport kommer att sammanställas årligen under de dryga sex år Leader+ är igång.

REDAKTION Birgitta Rhodin, 063-57 67 11

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Margit Hallström, 063-57 67 20.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdsverket

Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund

TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99

E-POST info@glesbygdsverket.se

HEMSIDA www.glesbygdsverket.se